

**Decyzja ETPC w sprawie *Platini przeciwko Szwajcarii*: zawieszenie Michela Platiniiego
zgodne ze standardami Europejskiej Konwencji Praw Człowieka**

Michel Platini ze względu na wyłudzenie 2.000.000 CHF został m.in. zawieszony na cztery lata w pełnieniu jakiegokolwiek działalności związanej z piłką nożną. Decyzją z 5 marca 2020 r., ETPC stwierdził, że postępowanie względem niego było prowadzone w sposób właściwy, a także, że tego typu sankcja w realiach tej sprawy nie stanowi naruszenia art. 8 EKPC.

Działalność M. Platiniiego

5 marca 2020 r. ETPC ogłosił decyzję w sprawie *Platini przeciwko Szwajcarii*, która została wydana na podstawie skargi Michela Platiniiego, byłego przewodniczącego Unii Europejskich Związków Piłkarskich (UEFA). W trakcie pierwszej połowy 1998 r. Skarżący współpracował z XY w trakcie jego kampanii na przewodniczącego Międzynarodowej Federacji Piłki Nożnej (FIFA). W drugiej połowie tego samego roku, M. Platini zaczął pracować jako doradca nowo wybranego przewodniczącego XY. XY został ponownie wybrany w latach 2002, 2007, 2011 i 2015 i pełnił funkcję przewodniczącego FIFA do czasu rezygnacji dnia 2 czerwca 2015 r. Michel Platini zakończył działalność doradcą dnia 25 kwietnia 2002 roku, kiedy to został wybrany do Komitetu Wykonawczego UEFA. Również od tego dnia reprezentował UEFA w Komitecie Wykonawczym FIFA. W 2007 r. Skarżący został wybrany na przewodniczącego UEFA. Ponownie stanowisko to objął w 2011 r. i pełnił je do 24 marca 2015 r. Był również wiceprzewodniczącym FIFA.

W 2007 r. M. Platini zwrócił się z wnioskiem o uwzględnienie przy obliczaniu jego uprawnień emerytalnych na podstawie planu emerytalnego uchwalonego przez członków Komitetu Wykonawczego FIFA w 2005 r., czterech lat, kiedy był doradcą przewodniczącego FIFA. XY przyznał Skarżącemu 36.000 USD, przy czym zwrócił uwagę M. Platiniemu na fakt, że świadczenie emerytalne zostanie mu wypłacone w momencie ustąpienia ze stanowiska w Komitecie Wykonawczym FIFA. W dniu 17 stycznia 2011 r. Skarżący przesłał dyrektorowi finansowemu i zastępcy Sekretarza Generalnego FIFA fakturę na kwotę 2.000.000 CHF. Faktura dotyczyła dodatkowego wynagrodzenia, które miało być ustalone na podstawie ustnej

umowy za lata 1998-2002, oprócz wynagrodzenia, które miało zostać ustalone w pisemnej umowie podpisanej w dniu 25 sierpnia 1999 r. Po zatwierdzeniu faktury przez XY FIFA wpłaciła 2.000.000 CHF na konto Skarżącego w dniu 1 lutego 2011 r. Wpłata ta została uwzględniona w zeznaniu podatkowym M. Platiniemu za rok 2011 r., a także na rachunkach za rok budżetowy w 2010 r., po czym zatwierdzona przez Komitet Finansowy FIFA.

Postępowania przeciwko M. Platinemu

Dnia 25 września 2015 r. Prokurator Konfederacji Szwajcarskiej wszczął postępowanie karne przeciwko XY w sprawie podejrzenia niewłaściwego zarządzania i, alternatywnie, nadużycia zaufania w związku z wypłatą 2.000.000 CHF dokonanej na rzecz Skarżącego. XY został przesłuchany, a postępowanie karne przeciwko niemu nadal się toczy.

Ze względu na zainicjowane postępowanie karne i po wstępnym dochodzeniu Komisja Etyki FIFA wszczęła postępowanie dyscyplinarne przeciwko Skarżącemu za naruszenie Kodeksu Etyki FIFA z powodu ww. czynów. Podobny proces został przeprowadzony względem XY. M. Platini decyzją z dnia 7 października 2015 r. został tymczasowo zawieszony przez Izbę Komisji Etyki FIFA we wszystkich działaniach związanych z piłką nożną na 90 dni. W dniu 11 grudnia 2015 r. Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu (CAS) podtrzymał to zawieszenie, jednak wskazał FIFA, aby nie przedłużało go ponad okres 90 dni. Decyzją z dnia 18 grudnia 2015 r. Komisja Etyki FIFA stwierdziła, że Skarżący naruszył Kodeks Etyki FIFA i zakazała mu wykonywania jakiegokolwiek działalności związanej z piłką nożną na poziomie krajowym i międzynarodowym przez 8 lat od dnia 8 października 2015 r., a także ukarała grzywną w wysokości 80.000 CHF. Decyzja ta została zmieniona dnia 15 lutego 2016 r. przez Komitet Odwoławczy FIFA skracając czas trwania zakazu działalności z 8 do 6 lat.

W dniu 26 lutego 2016 r. Skarżący wniósł odwołanie do CAS o uchylenie decyzji, w którym kwestionował odrębności w zapisach w różnych latach w Kodeksie Etyki FIFA, a także legalność i proporcjonalność kary dyscyplinarnej. CAS wyrokiem z dnia 9 maja 2016 r. zmienił decyzję Komitetu Odwoławczego FIFA i skrócił czas trwania zakazu działalności z 6 lat do 4 lat oraz zmniejszył kwotę grzywny do 60.000 CHF. Skarżący w odwołaniu do CAS wskazywał na naruszenie art. 6 EKPC, jednak zdaniem ww. trybunału postępowanie przed nim naprawiło wszystkie proceduralne błędy popełnione wcześniej.

Dnia 17 października 2016 r. M. Platini wniósł odwołanie do szwajcarskiego sądu federalnego, w którym żądał unieważnienia wyroku wydanego przez CAS. Zdaniem Skarżącego wyrok CAS oparty był na ustaleniach sprzecznych z faktami wynikającymi z akt, co stanowiło naruszenie prawa. M. Platini podniósł także na podstawie szwajcarskich przepisów prawa cywilnego, że nałożona na niego kara jest nadmiernie surowa, w tym sensie, że stanowi nieuzasadnioną ingerencję w jego wolność osobistą i gospodarczą. Wskazał także, że 4-letni zakaz działalności związanej z piłką nożną jest za długi.

Dnia 27 czerwca 2017 r. sąd federalny stwierdził, że jest właściwy do rozpoznawania odwołań od orzeczeń wydanych przez CAS. Jednakże postanowił odrzucić odwołanie M. Platinię ze względu na to, że jego jurysdykcja w tej sprawie umożliwiała mu zbadanie jedynie, czy zaskarżone orzeczenie było arbitralne.

Decyzja Trybunału

W pierwszej kolejności ETPC badał właściwość dotyczącą tego, czy zarzucane przez skarżącego naruszenie EKPC dotyczy działania lub zaniechania, którego dopuściło się Państwo-Strona EKPC lub któremu takie działanie lub zaniechanie można przypisać (tzw. właściwość *ratione personae*). ETPC zauważył, że w przypadku arbitrażu wewnętrznego prawo szwajcarskie przewidywało skutki orzeczeń arbitrażowych CAS, a także właściwość sądu federalnego do ustalania ich ważności. Ponadto w niniejszej sprawie sąd ten odrzucił odwołanie skarżącego, uznając jako sąd krajowy orzeczenie CAS. Z tego też powodu ETPC wskazał, że ma właściwość *ratione personae* do rozpoznania skargi Skarżącego w zakresie działań CAS i orzeczenia sądu federalnego.

Brak naruszenia rzetelności procesu

M. Platini zarzucił naruszenie art. 6 EKPC poprzez naruszenie zasady rzetelnego procesu przed organami FIFA oraz CAS. Wskazał również, że CAS orzekał na podstawie dokumentów, które miałyby być wadliwe, ze względu na sposób ich uzyskania. Skarżący zarzucił także, że statut FIFA wywołuje wrażenie, że Komisja Etyki oraz Komisja Odwoławcza są uzależnione od organu wykonawczego FIFA. Ponadto, jak wskazał M. Platini, FIFA zapewnia co roku znaczne fundusze CAS, co budzić ma wątpliwości co do niezależności tego organu od organu wykonawczego FIFA. Skarżący zarzucił także naruszenie prawa do obrony, ponieważ uniemożliwiano mu zapoznanie się z aktami.

ETPC rozpoznając naruszenie art. 6 EKPC wskazał, że zgodnie z art. 35 EKPC, który określa warunki dopuszczalności skargi, należy już wcześniej powoływać się na domniemane naruszenie wynikające z EKPC. Zdaniem ETPC M. Platini nie podnosił na wcześniejszych etapach postępowania takiego zarzutu i nie kwestionował rzetelności postępowania. Z tego też powodu ETPC uznał, że skarga musi zostać odrzucona.

Kary nałożone na M. Platiniego miały charakter dyscyplinarny

Skarżący zarzucił również naruszenie art. 7 EKPC poprzez naruszenie zasady niedziałania prawa wstecz, ponieważ jego czyny miały zostać popełnione w 2007 r. i 2011 r., a organy FIFA odmówiły zastosowania obowiązujących w tamtym czasie przepisów Kodeksu Etyki FIFA. Odnosząc się do tego zarzutu ETPC w pierwszej kolejności sprawdził, czy M. Platini mógł powołać się na art. 7 EKPC, ponieważ musiał określić, czy dany środek jest „karą” w rozumieniu ww. przepisu. Punktem wyjścia do takiego zbadania, jest każdorazowe ustalenie, czy w sprawie Skarżącego wydano „wyrok”, oraz, czy dany środek został wydany w następstwie skazania za „przestępstwo”. ETPC uznał, że skarga w zakresie naruszenia art. 7 EKPC musi zostać odrzucona, ponieważ kary nałożone zostały przez odpowiednie organy sądowe FIFA na podstawie Kodeksu Etyki FIFA i miały one charakter dyscyplinarny, a nie karny w rozumieniu Konwencji.

Zakaz wykonywania działalności związanej z piłką nożną a art. 8 EKPC

M. Platini zarzucił również naruszenie art. 8 EKPC, który stanowi o prawie do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, ponieważ jego zdaniem zakaz wykonywania działalności związanej z piłką nożną naruszał swobodę wykonywania działalności zawodowej, która chroniona jest na podstawie ww. przepisu. ETPC wskazał, że kwestionowany zakaz nie miał nic wspólnego z jego życiem prywatnym jako piłkarza, a także działacza piłkarskiego. Jednakże z drugiej strony ETPC podkreślił, że właśnie jego działania, które zostały mu zarzucone, mogły mieć konsekwencje dla życia prywatnego. Z tego też powodu ETPC na podstawie argumentów przedstawionych przez Skarżącego, stwierdził, że może on odczuć wpływ na swoje życie ze względu na nałożony zakaz, ponieważ został pozbawiony prawa do zarobkowania. Jednocześnie nałożona sankcja może mieć negatywny wpływ na możliwość nawiązywania i rozwijania relacji społecznych z innymi ze względu na bardzo szeroki charakter nałożonej sankcji, która obejmuje „każdą” działalność związaną z piłką nożną, a jak podkreślił ETPC Skarżący jest powszechnie rozpoznawany w społeczeństwie i mediach jako osoba związana z piłką nożną. Z tego też powodu ETPC uznał, że w niniejszej sprawie należy zastosować art. 8

EKPC. Analizując dalej naruszenie art. 8 EKPC ETPC rozważał, czy państwo było związane, a jeśli tak, to w jakim zakresie, w świetle pozytywnych obowiązków wynikających z art. 8 EKPC, do ochrony prawa Skarżącego do poszanowania życia prywatnego przed środkiem nałożonym przez FIFA, potwierdzonym, nawet jeśli zmniejszonym, przez CAS. W szczególności, jak wskazał ETPC, należało ustalić, czy M. Platini miał w tej sprawie wystarczające gwarancje instytucjonalne i proceduralne, to znaczy system sądów, przed którymi był w stanie wnieść odwołanie, i czy wydały należycie uzasadnione orzeczenia. ETPC wskazał, że Skarżący miał wystarczające gwarancje instytucjonalne i proceduralne, a mianowicie system sądów prywatnych (CAS) i sądów państwowych (sąd federalny), przed którymi był w stanie dochodzić swoich praw, a sądy te w pełni zbadały jego sprawę oraz wydały należycie uzasadnione decyzje. ETPC uważa, że orzeczenia sądów nie są arbitralne oraz nieracjonalne i nie tylko dążyły do ukarania M. Platini, ale także do ochrony reputacji FIFA. Mając to na uwadze ETPC uznał, że ze względu na znaczny margines uznania przysługujący pozwanemu państwu w niniejszej sprawie, Szwajcaria nie uchybiła zobowiązaniom, które na nim ciążyą na mocy art. 8 EKPC.

Dlaczego warto zwrócić uwagę na decyzję w sprawie *Platini przeciwko Szwajcarii*?

Decyzja w sprawie *Platini przeciwko Szwajcarii* jest kolejnym orzeczeniem ETPC w sprawie dotyczącej sportu wydanym w ostatnim czasie. Choć, w przeciwieństwie do niedawnego wyroku w sprawie *Ali Riza przeciwko Turcji*, ETPC odrzucił w tym przypadku skargę, decyzja jest warta uwagi co najmniej z trzech powodów. Po pierwsze, Trybunał potwierdził, że sankcje dyscyplinarne organów arbitrażowych nie stanowią kary w rozumieniu art. 7 EKPC. Po drugie ETPC nie zakwestionował także możliwości funkcjonowania organów arbitrażowych. Po trzecie, co jeszcze istotniejsze, ETPC uznał, że sankcje takie mogą stanowić ingerencję w prawo do prywatności chronione z mocy art. 8 EKPC. Choć w tym przypadku nie doszło do jego naruszenia, to nie można wykluczyć, że w przyszłości, w sprawach o innym stanie faktycznym, rozstrzygnięcie Trybunału może być inne

*Omówienie orzeczenia zostało przygotowane przez apl. adv. Adama Klepczyńskiego –
prawnika w Programie Spraw Precedensowych w ramach projektu „Sport a prawa
człowieka”*